

امارت اسلامی افغانستان
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري
دكرنې، اوبولگولو او مالداري وزارت
رياست احصائيه زراعتي و تنظيم معلومات

گزارش تولید گندم سال ۱۴۰۰

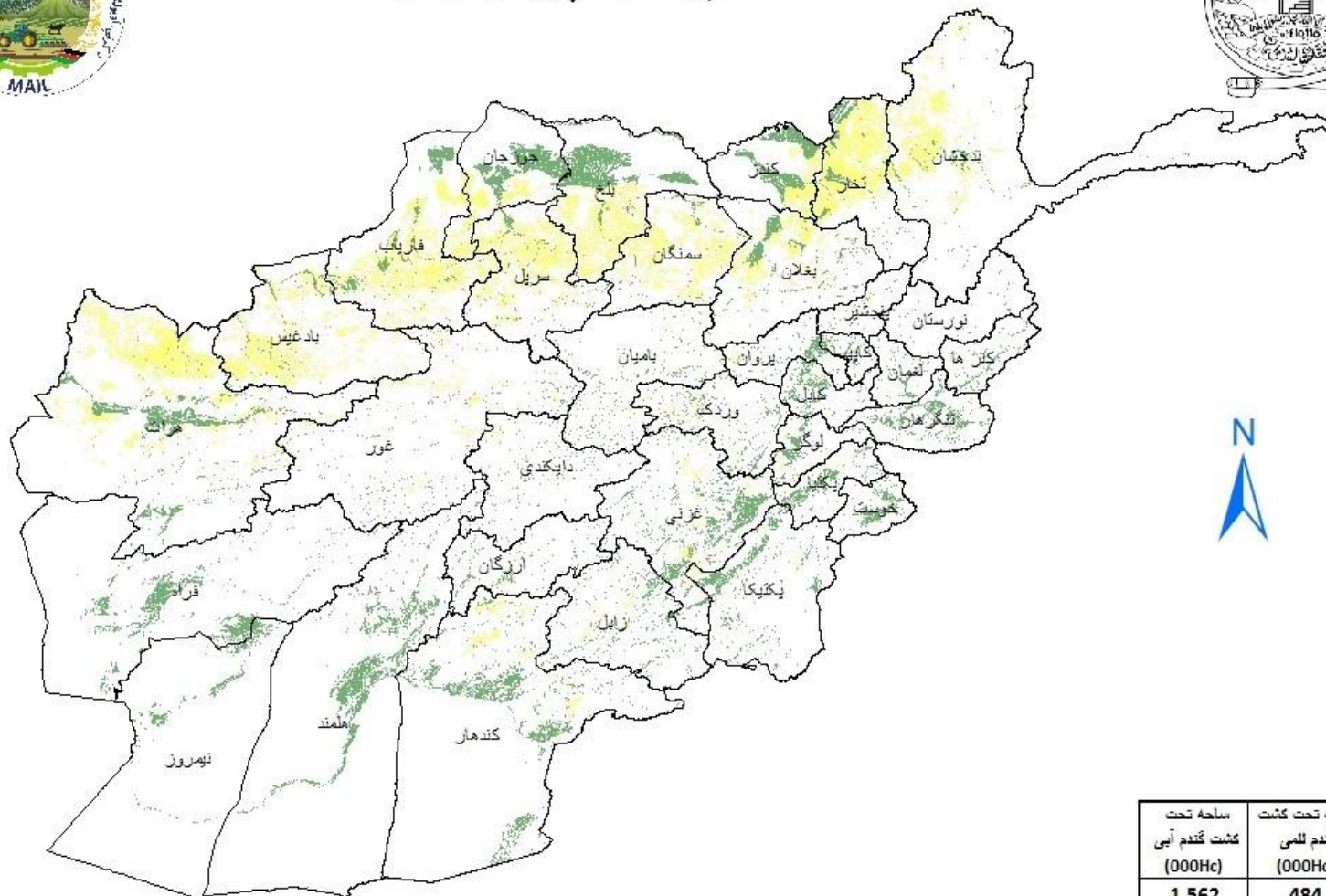

میزان سال ۱۴۰۰

ساحه تحت کشت گندم به تفکیک آبی و لیمی در سال ۱۴۰۰

ساحه تحت کشت گندم لیمی (000Hc)	ساحه تحت کشت گندم آبی (000Hc)
484	1,562

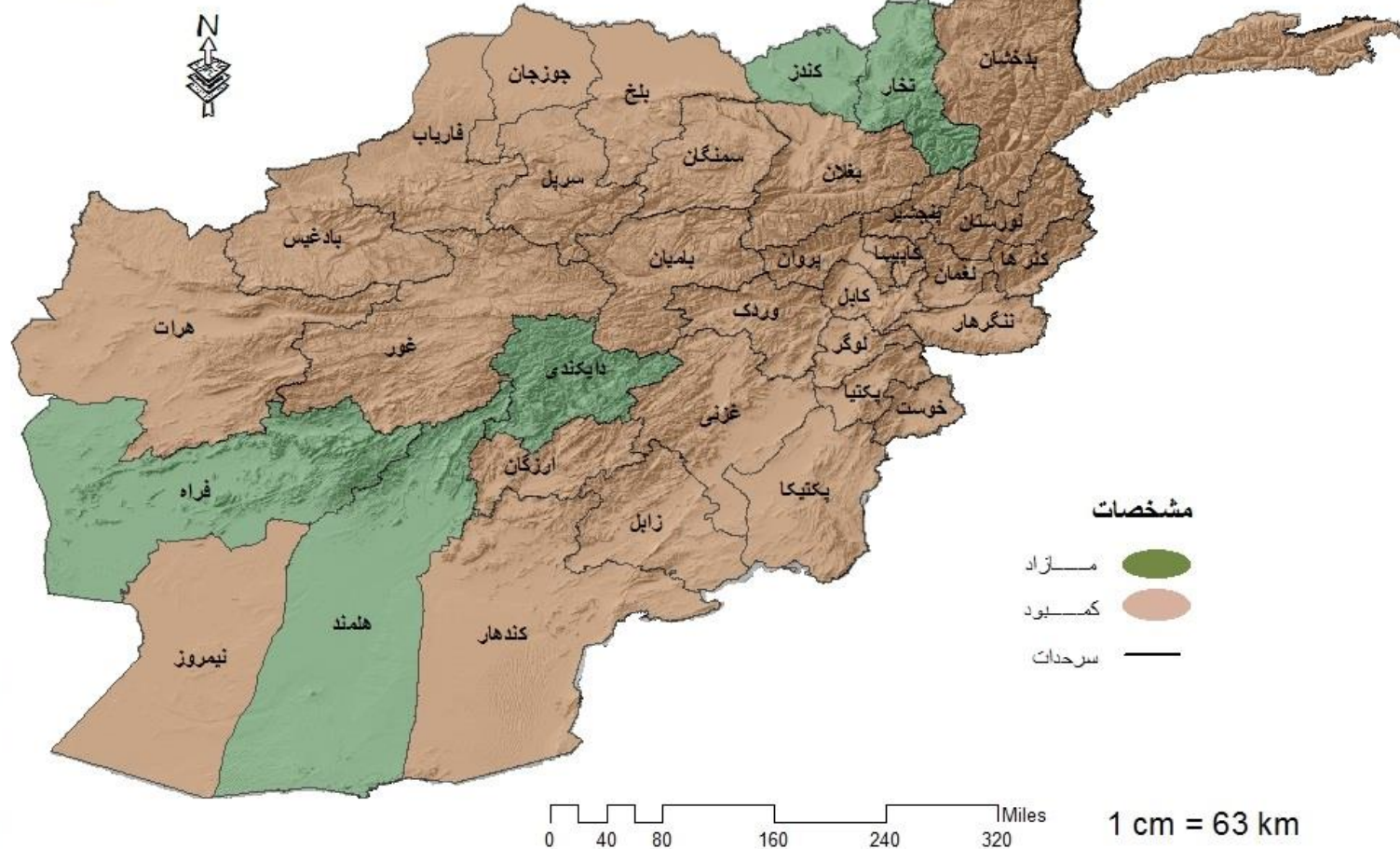
GIS & Agro met Unit

Date: 12/1/2021

0 40 80 160 240 320 Miles 1 cm = 63 km

مازاد و کمبود گندم در کشور طی سال ۱۴۰۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	فشرده:.....
1	هدف:.....
2	روش کاری:.....
2	دیزاین و تطبیق سروی قطع نبات گندم:.....
3	استفاده از تکنالوژی (GIS/RS):.....
4	استفاده از اپلیکیشن (ODK):.....
4	چالش ها ومشکلات:.....
5	ساحه تحت کشت گندم:.....
6	حاصل فی هکتار گندم:.....
7	تولید مجموعی گندم:.....
8	توازن گندم (تولید، نیازمندی، مازاد/کمبود):.....
8	1- ولایاتیکه دارای مازاد گندم می باشند:.....
9	2- ولایاتیکه دارای کمبود گندم می باشند:.....
9	استفاده تخم های بذری و کود کیمیاوی:.....
10	آفات و امراض:.....
11	ضمایم:.....

فشرده:

گندم نباتی است که در سراسر جهان زرع گردیده و مورد استفاده قرار می گیرد. این نبات در افغانستان نیز دارای ارزش بسزائی بوده و غذای اساسی اهالی کشور را تشکیل می دهد که در تمام ولایات زرع و مورد استفاده قرار می گیرد. گندم ساحه تحت کشت وسیعی را نسبت به دیگر نباتات در کشور احتوا نموده که به شکل آبی و للمی زرع می گردد. حدود ۸۵ الی ۹۰ فیصد زمین های گندم آبی در خزان (میزان، عقرب، قوس) و بقیه در بهار (حوت و حمل) زرع می گردد. از طرف دیگر زمین های گندم للمی اکثراً در بهار کشت می گردد. از اینکه ساحه تحت کشت گندم نسبت به دیگر نباتات بیشتر می باشد بناءً آفات و امراض همه ساله نبات متذکره را نسبت به دیگر نباتات بیشتر متاثر ساخته و باعث کاهش تولیدات آن می گردد. سیلاب ها، سرخی و سیاه قاق از جمله عوامل ناگوار عمده بوده که بیشتر گندم را متاثر می سازد. وضعیت اقلیمی (بخصوص بارندگی های به موقع) نیز از مهم ترین عوامل موثر در مقدار تولید گندم به خصوص گندم للمی می باشد.

ریاست احصائیه زراعتی و تنظیم معلومات این وزارت بنا بر مکلفیت های وظیفوی خویش همیشه در تلاش آن بوده تا ارقام و معلومات دقیق را در بخش زراعت جمع آوری و بعد از تجزیه و تحلیل به دسترس طراحان پلان و پالیسی سازان بخش زراعت قرار دهد. به همین منظور گزارش هذا را که ارقام و معلومات احصائیوی پیرامون تولیدات گندم می باشد تهیه و از آن در چگونگی بهبود وضعیت کشت و تولید گندم استفاده نموده و همچنان یک آگاهی خوب برای دهاقین کشور واقع گردد.

ساحه تحت کشت گندم طی سال ۱۴۰۰ حدود ۲,۰۴ میلیون هکتار بوده که ۵۵ فیصد ساحه تحت کشت مجموعی کشور را احتوا می نماید. ساحه متذکره به مقایسه سال گذشته حدود ۲۲ فیصد کاهش را به سطح کشور نشان می دهد که این کاهش ناشی از خشکسالی و کمبود آب در مزارع گندم طی سال جاری می باشد. قابل یاد آور است که کاهش ساحه تحت کشت در سال ۱۴۰۰ بیشتر در گندم للمی صورت گرفته که در مقایسه با سال گذشته حدود ۵۴ فیصد را به سطح کشور نشان می دهد.

تولید گندم در سال ۱۴۰۰ حدود ۴,۰۱۸ میلیون متریک تن تخمین گردیده است که به مقایسه سال گذشته ۲۳ فیصد کاهش نموده است. این کاهش برعلاوه فکتور های دیگر بیشتر به اثر کاهش ساحه تحت کشت طی سال جاری رونما گردیده است.

نیازمندی کشور به گندم در سال ۱۴۰۰ حدود ۶,۳۶ میلیون متریک تن تخمین گردیده است. نیازمندی متذکره شامل ۵,۴۳ میلیون متریک تن برای مواد غذائی اهالی کشور به اساس نفوس، ۳۲۴ هزار متریک تن برای مصارف تخم بذری به اساس ساحه تحت کشت و ۶۰۳ هزار متریک تن به اساس ضایعات گندم هنگام رفع حاصل می باشد. اگر تولید داخلی را با نیازمندی متذکره مورد تحلیل قرار دهیم گفته می توانیم که حدود ۲,۳۴ میلیون متریک تن گندم در سال ۱۴۰۰ کمبود رونما گردیده است. شایان ذکر می دانیم که نفوس کشور در سال ۱۴۰۰ از طرف اداره ملی احصائیه و معلومات حدود ۳۳,۶ میلیون نفر تخمین گردیده است.

در این گزارش ساحه تحت کشت، تولیدات و کمبود یا مازاد گندم به تفکیک ولایات نیز ارایه گردیده که به اساس آن مقام های ذیصلاح در تدارک کمبود گندم تصامیم لازم را اتخاذ نموده تا ضرورت غذائی اهالی کشور مرفوع گردد. منابع معلومات این گزارش سروی قطع نبات گندم (Wheat Crop Cut Survey)، اداره ملی احصائیه و معلومات، ادارات زراعت ولایات، ریاست های سکتوری وزارت و ارقام بیس لاین ده ساله این ریاست می باشد.

هدف:

این گزارش به منظور تحلیل وضعیت گندم بخصوص توازن گندم (Wheat Balance Sheet) تهیه گردیده که شامل تولیدات، نیازمندی، کمبود یا مازاد، استفاده تخم های بذری و کود کیمیاوی، آفات و امراض گندم بوده تا مورد استفاده پلان گزاران و پالیسی سازان و مقامات تصمیم گیرنده قرار گیرد.

روش کاری:

در تهیه این گزارش از ارقام ابتدائی با استفاده از سروی های زمینی و ستلایتی که شامل تطبیق سروی های نمونه‌ی در ساحه و ارقام ستلایتی تکنالوژی (GIS) و (Remote Sensing) می باشد استفاده بعمل آمده است.

دیزاین و تطبیق سروی قطع نبات گندم:

سروی قطع نبات گندم) که سروی نمونه‌ی بوده و یک روش علمی و استندرد جهانی می باشد از طرف این وزارت و اداره ملی احصائیه و معلومات بطور مشترک دیزاین و به منظور دریافت تولید و وضعیت کشت گندم در سال ۱۴۰۰ راه اندازی و در ولایات کشور تطبیق گردیده است. سروی متذکره تعداد ۳۱ ولایت، ۱۷۲ ولسوالی و ۸۶۰ قریه را تحت پوشش قرار داده که مجموعاً تعداد ۲۵۸۰ نمونه از ساحه جمع آوری گردیده است. نمونه های گندم همان مقدار گندمی است که دانه های آن از ساحه ۴ مترمربع زمین اخذ و رطوبت و وزن آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و نتایج آن ارقام حاصل فی هکتار گندم به تفکیک آبی وللمی می باشد.

انتخاب ساحه شمار (قریه) در این سروی توسط متخصصین اداره ملی احصائیه و معلومات با استفاده از تصاویر ماهواره ئی و نقشه های جدید توپوگرافی که دارای ساحه تحت کشت گندم آبی وللمی می باشند به شکل تصادفی (Random Selection) با استفاده از میتود (stratified, tow-stage cluster) صورت گرفته که در هر ساحه شمار (قریه) تعداد ۳ نمونه (اعلی، متوسط، ضعیف) اخذ و با دهقانی که از زمین آن نمونه گرفته شده مصاحبه نیز انجام شده است.

در انتخاب ساحه شمار فکتور های ذیل نیز در نظر گرفته شده است:

- دسترسی به دهقان و قریه جات
- امنیت
- ساحه تحت کشت گندم آبی وللمی

اشکال ذیل بالترتیب مراحل مختلف سروی قطع نبات گندم را در ساحه نشان می دهد.

شکل ۲: مرحله قطع نبات

شکل ۱: مرحله چوکات بندی

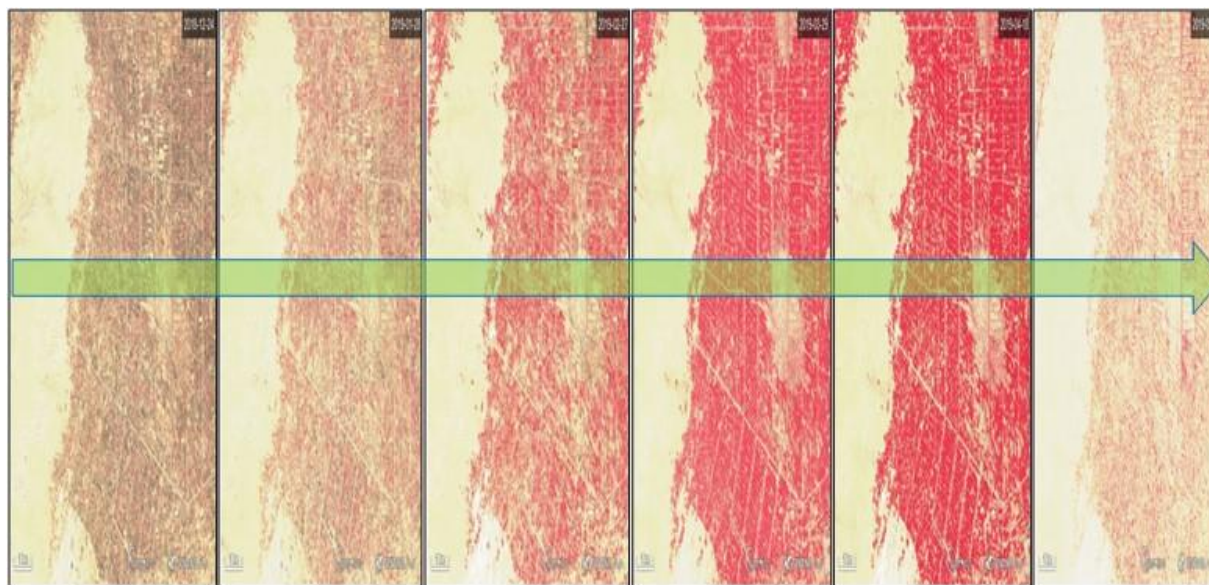
شکل ۵: مرحله سنجش وزن و رطوبت

شکل ۴: مرحله پاک کاری دانه ها

استفاده از تکنالوژی (GIS/RS):

اداره ملی احصائیه و معلومات با استفاده از تصاویر ماهواره ئی که اخیراً به دست آن اداره قرار گرفته تخمین ساحات تحت کشت گندم را مورد نظارت و ارزیابی قرار داده که نتایج آن به موقع، دقیق و کم هزینه به دست آمده است. در این روش با استفاده از تصاویر ماهواره یی نظارت دوامدار (از زمان کشت الی رفع حاصل گندم) از ساحات تحت کشت در مراحل مختلف نموئی صورت گرفته و به اساس شاخص های تفاوت پوشش نباتی تحلیل و تجزیه صورت گرفته است. برای وضاحت بیشتر موضوع اشکال ۱ و ۲ ذیلا ارایه گردیده است:

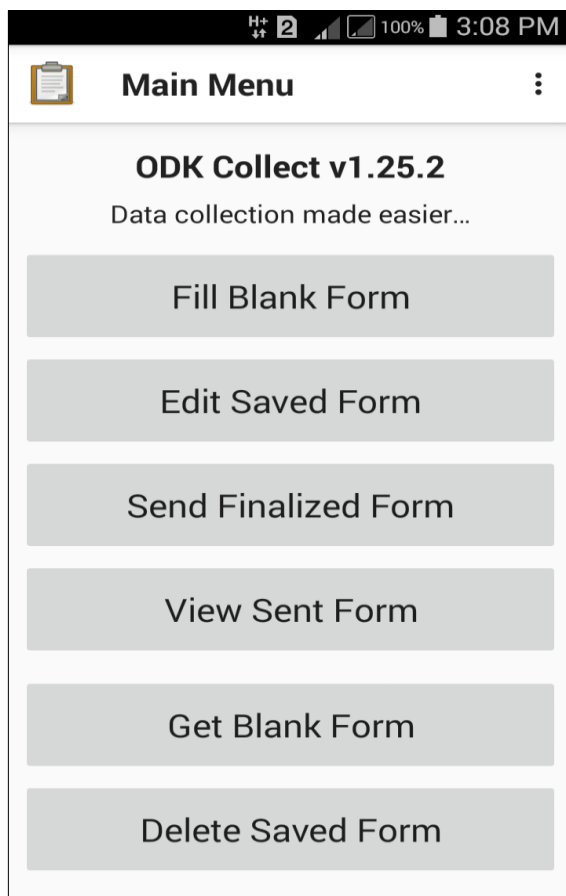

شکل ۵: نظارت از رشد زمانی نبات گندم (زمان کشت الی رفع حاصل) با استفاده از تصاویر ماهواره ئی

شکل ۶: نمای از ساحات تحت کشت گندم و دیگر نباتات

استفاده از اپلیکیشن (ODK):

شکل ۷: محتویات اپلیکیشن ODK

اپلیکیشن (ODK) یا (Open Data Kit) عبارت است از یک برنامه Android Open Source بوده که جایگزین سوالنامه های کاغذی گردیده و در جمع آوری ارقام و معلومات ابتدائی از ساحه مورد استفاده قرار می گیرد. این برنامه انواع گوناگون سوالات و جوابات را در خود گنجانیده و به گونه ئی طراحی شده که بدون اتصال به شبکه اینترنتی به خوبی کار می کند (شکل ۷).

در سروی قطع نبات گندم برای اولین بار از این اپلیکیشن استفاده بعمل آمده که سوالنامه سروی متذکره دیزاین و در آن گنجانیده شده است. اپلیکیشن متذکره توسط کنترولران در مایل های هوشمند دست داشته سرویران سروی متذکره نصب و سرویران با استفاده از یوزر و پسورد تهیه شده داخل اپلیکیشن می گردند.

سرویران با استفاده از مایل های هوشمند دست داشته خویش از اپلیکیشن متذکره استفاده نموده و ارقام و معلومات مورد نیاز را از ساحه بصورت مستقیم داخل آن نموده و از آن طریق به سرور اداره ملی احصائیه و معلومات ارسال نموده اند.

ارقام و معلومات ارسال شده که به سرور انتقال می یابد به تفکیک سرویر، ولایت، ولسوالی، قریه و تعداد نمونه با استفاده از کوردینات اخذ شده بروی تصاویر ماهواره ئی چک و کنترول گردیده است.

ارقام جمع آوری شده از سرور دوندود شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و گزارش آن تهیه گردیده است.

چالش ها و مشکلات:

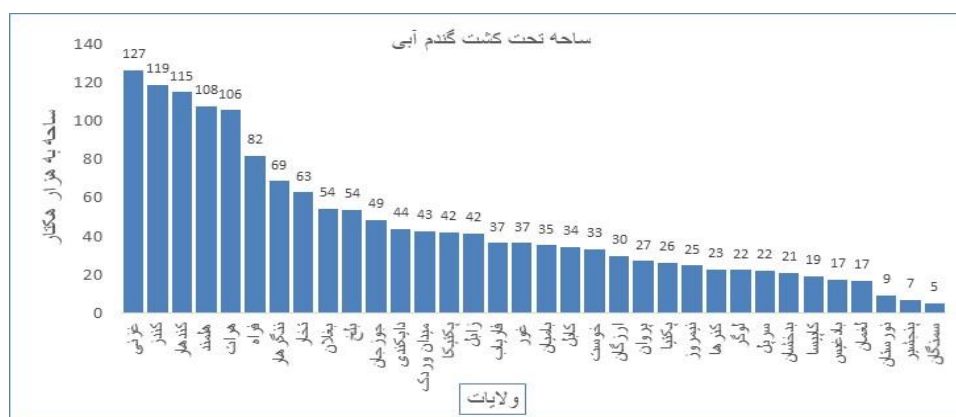
- از اینکه اکثریت دهاقین کشور کم سواد و یا بیسواد میباشند نمی توانند جواب دقیق را هنگام مصاحبه ارایه نمایند.
- عدم امنیت در بعضی از ولسوالی های بعضی ولایات کشور که ساحه تحت پوشش سروی را کمتر می سازد.
- صعب العبور راه های مواصلاتی برخی ولسوالی های دور دست یک تعداد ولایات کشور.
- عدم بودجه کافی هنگام دیزاین سروی های نمونوی زراعتی.
- عدم دسترسی به مصارف سروی در وقت و زمان معین (زمان تطبیق سروی).
- طولانی بودن سیستم تدارکاتی و محسوبی اسناد مصرفی سروی ها.
- کمبود وسایل و تجهیزات سروی های نمونوی از قبیل رطوبت سنج، ترازوی دیجیتیلی، چوکات نمونه گیری، کمره های جی پی اس دار و غیره.
- ارایه ارقام دوگانه از طرف بعضی از ریاست های مرکزی و ولایتی.

ساحه تحت کشت گندم:

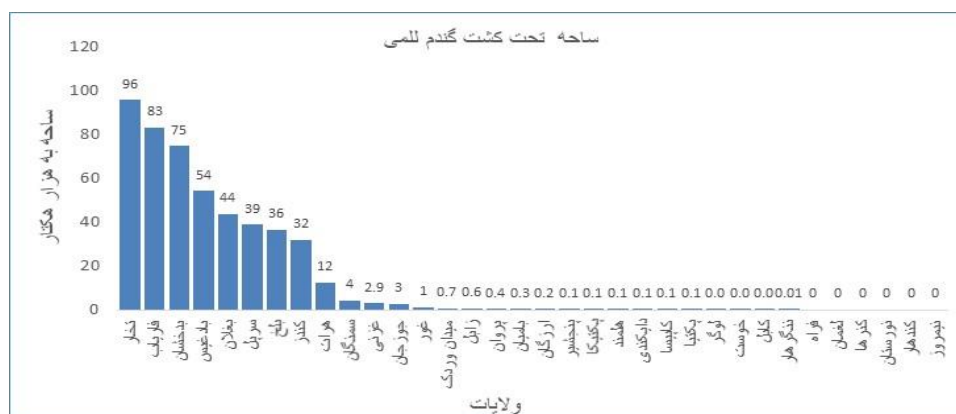
گندم نباتی است که ساحه تحت کشت بیشتر را نسبت به دیگر نباتات احتوا نموده و منحیث غذای اساسی اهالی کشور استفاده می گردد. این نبات در تمام نقاط کشور به شکل آبی و للمی زرع می گردد. زرع گندم آبی از اوایل ماه میزان آغاز و الی اخیر ماه قوس صورت می گیرد اما در بعضی ولایات کشور در ماه های حوت و حمل نیز کشت می گردد. گندم للمی معمولاً از اوایل حوت الی اواسط ماه حمل زرع می گردد. زرع گندم بیشتر وابسته به وضعیت اقلیمی در کشور است. با موجودیت بارندگی های به موقع و عدم خشکسالی، دهاقین کشور به کشت این نبات بیشتر مبادرت می ورزند. گندم آبی عموماً در فصل اول سال کشت گردیده و از نگاه کمبود آب مشکل جدی ندارد، اما زرع گندم للمی که بیشتر وابسته به باران های به موقع می باشد در صورت وقوع خشکسالی ساحات تحت کشت آن کاهش چشمگیری می نماید.

به اساس گزارش اداره ملی احصائیه و معلومات ساحه تحت کشت مجموع گندم در سال ۱۴۰۰ حدود ۲,۰۴۷ میلیون هکتار به سطح کشور می باشد که از جمله ۱,۵۶ میلیون هکتار گندم آبی و ۴۸۵ هزار هکتار گندم للمی زرع گردیده است. این در حالی است که ساحه تحت کشت گندم بخصوص للمی در سال جاری به مقایسه سال ۱۳۹۹ کاهش قابل ملاحظه ئی نموده است. ارقام نشان می دهد که ساحه تحت کشت گندم آبی در سال ۱۴۰۰ حدود ۳ فیصد و گندم للمی حدود ۵۶ فیصد به مقایسه سال ۱۳۹۹ به سطح کشور کاهش نموده است. دلیل عمده و اساسی این کاهش خشکسالی بوده اما فکتور های دیگر مانند وقوع سیلاب ها و امراض نیز گزارش شده است. قابل یاد آوریت که ارقام متذکره به سطح کشور بوده اما به سطح ولایات متفاوت می باشد یعنی ارقام نشان دهنده آن است که ساحات تحت کشت گندم للمی در ولایات هرات، بادغیس، سرپل، سمنگان و تخار به مقایسه سال گذشته بین ۶۰ تا ۹۵ فیصد کاهش نموده است.

اگر ساحه تحت کشت گندم را به تفکیک ولایات در نظر بگیریم آنرا در گراف ذیل بخوبی مشاهده کرده می توانیم:

گراف ۱: ساحه تحت کشت گندم آبی به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

گراف ۲: ساحه تحت کشت گندم للمی به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

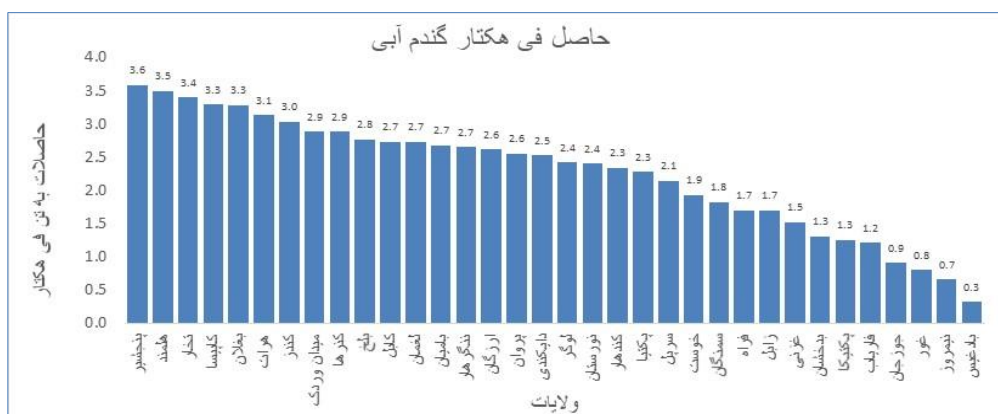
حاصل فی هکتار گندم:

حاصل فی هکتار گندم از جمله فکتور هائی است که از آن در سنجش تولیدات گندم می توان استفاده نمود. حاصل فی هکتار گندم اساس سروی های نمونه‌ی قطع نبات گندم بوده که از ساحه ۴ متر مربع نمونه گندم اخذ و مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. در رشد حاصل فی هکتار گندم عوامل تولید مانند تخم های اصلاح شده بذری، کود کیمیاوی، ادویه جات زراعتی، اندازه آب برای آبیاری، تناوب زراعتی و طریقه کشت موثریت بیشتری را داشته که باعث افزایش تولید گندم می گردد. چون گندم به شکل آبی و للمی زرع می گردد به همین منظور حاصل فی هکتار هر کدام نظر به عوامل فوق متفاوت می باشد.

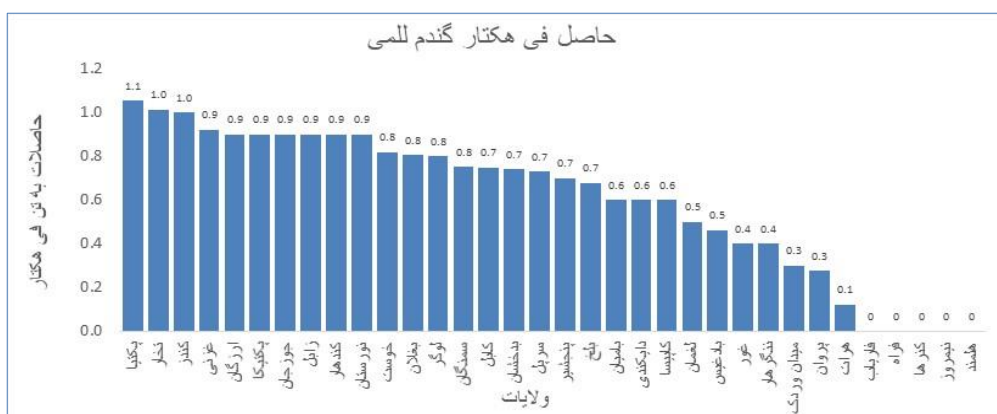
نتایج سروی قطع نبات گندم در سال ۱۴۰۰ نشان میدهد که اوسط حاصل گندم آبی به سطح کشور ۲,۳۷ تن فی هکتار بوده که به مقایسه سال گذشته حدود ۵ فیصد کاهش نموده است، دلایل عمده کاهش متذکره کمبود آب برای آبیاری در فصل اول سال و بروز امراض سرخی و سیاه قاق در بعضی ولایات می باشد. از طرف دیگر اوسط گندم للمی ۰,۶۴ تن فی هکتار بوده که به مقایسه سال گذشته حدود ۴۱ فیصد کاهش را نشان می دهد. دلیل عمده این کاهش وقوع خشکسالی شدید در سال جاری بوده که مزارع للمی را شدیداً متضرر ساخته است.

ولایات کشور دارای حاصل فی هکتار متفاوت می باشند بطاوریکه امکانات دسترسی به عوامل تولید در بعضی ولایات موجود بوده اما در یک تعداد ولایات نظر به شرایط اقتصادی و اجتماعی شان موجود نمی باشد.

حاصل فی هکتار گندم را در سال ۱۴۰۰ به تفکیک آبی و للمی می توان در گراف های ذیل بخوبی مشاهده نمود:

گراف ۳: حاصل فی هکتار گندم آبی به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

گراف ۴: حاصل فی هکتار گندم للمی به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

گراف های فوق نشان می دهد که حاصل فی هکتار گندم آبی ولایت پنجشیر بیشترین و ولایت بادغیس کمترین رقم را دارا می باشند، در حالیکه حاصل فی هکتار گندم للمی در ولایت پکتیا بیشترین و در ولایت هرات کمترین رقم را احتوا می نماید.

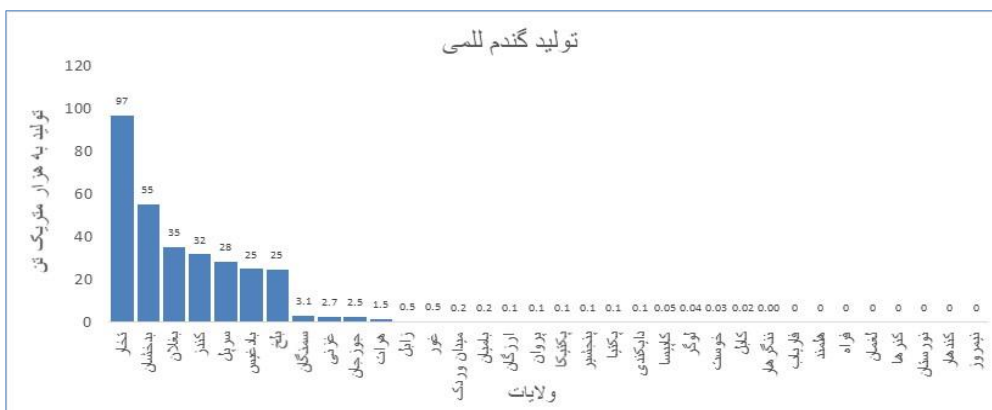
ساحه تحت کشت و حاصل فی هکتار گندم از عوامل مهم و اساسی سنجش تولید مجموع گندم می باشد. ساحه تحت کشت رشد افقی تولید گندم را نشان داده که با افزایش یا کاهش آن تولیدات گندم نیز کاهش یا افزایش نموده و معمولا وابسته به عوامل ناگوار مانند سیلاب ها و غیره آفات می باشد. از طرف دیگر حاصل فی هکتار رشد عمودی گندم را نشان داده که با افزایش یا کاهش آن تولیدات گندم نیز کاهش یا افزایش می نماید. حاصل فی هکتار گندم وابسته به عوامل تولید بوده که قبلا به آن اشاره گردیده است.

نتایج سروی قطع نبات گندم نشان می دهد که تولیدات مجموع گندم در سال ۱۴۰۰ حدود ۴,۰۱۸ میلیون متریک تن تخمین گردیده است که به مقایسه سال گذشته ۲۳ فیصد کاهش را دارا می باشد. از این جمله می توان گفت که تولید گندم آبی ۳,۷۰۹ میلیون متریک تن که در مقایسه سال گذشته ۸ فیصد کاهش و تولید گندم للمی ۳۰۹ هزار متریک تن که با مقایسه سال گذشته ۷۳ فیصد کاهش نموده است. دلیل عمده کاهش تولیدات گندم خشکسالی سال ۱۴۰۰ بوده که گندم آبی را اندکی اما گندم للمی را بیشتر متضرر ساخته که کاهش چشمگیری را در تولید آن وارد نموده است.

تولید گندم آبی

ولایت	تولید (هزار تن)
همدان	377
کنار	361
خراسان	331
گلستان	269
تهران	214
قزوین	192
تبریز	182
مازان	178
ایلام	149
فارس	140
میدان وردک	123
لاریجان	110
یزید	95
کابل	94
اردبیل	78
رازی	71
یزدان	69
کرمان	65
خوزستان	64
گیلان	63
بکریا	60
لورستان	54
چکریکا	53
سراسر	47
لری	46
فارس	44
خوزستان	44
قزوین	29
یزید	27
یزید	25
تبریز	23
تبریز	16
سراسر	10
یزید	6

گراف ۵: تولیدات مجموعی گندم آبی به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

گراف ۶: تولیدات مجموعی، گندم للمی، به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

آمریت احصائیه زراعت و مالدارۃ

توازن گندم (تولید، نیازمندی، مازاد/کمبود):

محاسبه توازن گندم یا (Wheat Balance Sheet) در کشور ما از اهمیت زیادی برخوردار می باشد. چون گندم غذای اساسی اهالی کشور را تشکیل می دهد به همین منظور تولیدات، نیازمندی و مازاد یا کمبود گندم در کشور باید مورد ارزیابی قرار گرفته و برای مقدار کمبود گندم در کشور تدابیر لازم اتخاذ و نیازمندی اهالی کشور را از این ناحیه مرفوع نماید.

تولید گندم در کشور همه ساله در تغییرات بوده و به اثر عوامل ناگوار طبیعی کاهش و افزایش را در قبال داشته است. از طرف دیگر رشد صعودی نفوس به نیازمندی گندم همه ساله می افزاید و تکافوی اهالی کشور را بر آورده نمی تواند. اگر به تولیدات گندم در کشور توجه جدی مبذول گردد این امر می تواند بالای نیازمندی آن تاثیرات مثبت نموده و کمبود گندم را در کشور کاهش دهد.

گزارشات اداره ملی احصائیه و معلومات نشان می دهد که نفوس کشور در سال ۱۴۰۰ حدود ۳۳,۶ میلیون نفر تخمین گردیده است. ضرورت غذایی گندم در کشور به اساس نفوس متذکره حدود ۵,۴۳ میلیون متریک تن می باشد. از طرف دیگر ضرورت تخم بذری مطابق ساحه تحت کشت گندم حدود ۳۲۴ هزار متریک تن می باشد. و هم چنان ضایعات گندم هنگام رفع حاصل حدود ۶۰۳ هزار متریک تن می باشد. بناءً نیازمندی گندم در کشور که شامل مواد غذایی، مصارف تخم بذری و ضایعات می باشد مجموعاً ۶,۳۶ میلیون متریک تن در سال جاری می باشد. نتایج سروی قطع نبات گندم نشان می دهد که تولید گندم در سال ۱۴۰۰ حدود ۴,۰۲ میلیون متریک تن بوده و با در نظر داشت نیازمندی کشور به گندم می توان گفت که در سال ۱۴۰۰ مقدار ۲,۳۴ میلیون متریک تن گندم در کشور کمبود رونما گردیده است.

قابل یاد آوری می دانیم که توازن گندم در ولایات متفاوت بوده و نظر به شرایط زراعتی و نفوس آن می باشد. ولایاتی که دارای نفوس بیشتر بوده ضرورت گندم برای مواد غذایی شان بیشتر می باشد، از طرف دیگر ولایاتیکه دارای تولید بیشتر گندم بوده در حالت خود کفائی قرار دارند. گراف ذیل توازن گندم را در سال ۱۴۰۰ بصورت واضح نشان داده است:

گراف ۷: توازن گندم در سال ۱۴۰۰ به سطح کشور

ولایات کشور از نگاه مازاد یا کمبود به کتگوری های ذیل تقسیم می گردد.

1- ولایاتیکه دارای مازاد گندم می باشند:

- ولایاتیکه الی (۲۵) هزار متریک تن مازاد دارند شامل فراه و دایکندی می باشد.
- ولایاتیکه از (۲۵ الی ۵۰) هزار متریک تن مازاد دارند شامل هیچ ولایت نمی باشد.
- ولایاتیکه از (۵۰ الی ۱۰۰) هزار متریک تن مازاد دارند شامل هلمند و تخار می باشد.
- ولایاتیکه بالاتر از (۱۰۰) هزار متریک تن مازاد دارند شامل کندز می باشد.

2- ولایاتیکه دارای کمبود گندم می باشند:

- ولایاتیکه الی (۲۵) هزار متریک تن کمبود دارند شامل بغلان، بامیان، پنجشیر، نورستان، کندهار، زابل، نیمروز و ارزگان می باشد.
 - ولایاتیکه از (۲۵ الی ۵۰) هزار متریک تن کمبود دارند شامل سرپل، کاپیسا، لوگر، لغمان و کنرها می باشد.
 - ولایاتیکه از (۵۰ الی ۱۰۰) هزار متریک تن کمبود دارند شامل جوزجان، سمنگان، هرات، بادغیس، پروان، پکتیا، پکتیکا، خوست و غزنی می باشد.
 - ولایاتیکه بالاتر از (۱۰۰) هزار متریک تن کمبود دارند شامل فاریاب، بلخ، بدخشان، غور و ننگرهار می باشد.
- ولایت کابل که مرکز کشور بوده، تراکم نفوس به بیشترین حد خود قرار داشته و تولید گندم در مقایسه با نفوس آن بسیار ناچیز می باشد، در این ولایت مقدار ۷۹۸ هزار متریک تن گندم کمبود بوده که نسبت به دیگر ولایات کشور بیشترین رقم را دارد.
- کوچی ها نیز یک قشر مهم نفوس کشور محسوب میشوند. این قشر در تولید گندم سهم نداشته اما حدود (۲۴۳) هزار متریک تن گندم طی سال جاری ضرورت غذایی دارند.

استفاده تخم های بذری و کود کیمیاوی:

از اینکه تخم های اصلاح شده بذری و کود کیمیاوی در سطح حاصل دهی گندم از اهمیت زیادی برخوردار است بناءً دهاقین کشور در تلاش آن می باشند تا از این دو عامل عمده و اساسی عوامل تولید استفاده اعظمی نموده و با امکانات دست داشته تخم های اصلاح شده بذری و کود های کیمیاوی با کیفیت را تدارک نموده و از آن در مزارع گندم خویش استفاده نمایند. اما استفاده از این دو عامل تولید تابع شرایط اقتصادی دهاقین کشور می باشد که متأسفانه تعداد قابل ملاحظه این دهاقین دسترسی کامل به این دو عامل نداشته و توانائی تدارک آنرا ندارند.

وزارت زراعت با امکانات دست داشته همه ساله یک مقدار تخم های اصلاح شده بذری و کود های کیمیاوی را از طریق کمپاین های خزانی و بهاری با سبسادی توزیع نموده که آن هم به مقایسه ساحه تحت کشت گندم بسیار ناچیز می باشد.

نتایج ارقام سروی قطع نبات گندم نشان می دهد که حدود ۳۸ فیصد دهاقین مصاحبه شده از تخم های اصلاح شده بذری در مزارع گندم خویش استفاده نموده اند. این در حالی است که ۶۲ فیصد دیگر آنها بنا بر شرایط مختلف به تخم های اصلاح شده بذری دسترسی نداشته اند. ورایتی های اصلاح شده تخم بذری که دهاقین در مزرعه گندم خویش استفاده نموده اند عبارت از مقاوم 09، چنت 01، بغلان 09، دارالامان 07 و یک تعداد ورایتی های دیگر می باشد. قابل یاد آورiest که ورایتی مقاوم 09 بیشتر مروج بوده و دهاقین زیادی در سطح کشور از این ورایتی استفاده نموده اند.

همچنان در قسمت استفاده کود های کیمیاوی نتایج سروی نشان می دهد که دهاقین مصاحبه شده به سطح کشور طی سال جاری بطور اوسط مقدار ۳۳ کیلوگرام کود یوریا در فی جریب زمین استفاده نموده اند، این در حالی است که مقدار ۵۰ کیلوگرام یوریا در فی جریب زمین به شکل استندرد مورد استفاده قرار می گیرد. این رقم به تفکیک ولایت متفاوت می باشد، بطور مثال دهاقین ولایات بامیان، دایکندی، کاپیسا، ننگرهار و هلمند در فی جریب زمین گندم خویش بطور اوسط بالاتر از ۵۰ کیلوگرام یوریا استفاده نموده اند. از طرف دیگر دهاقین ولایات بادغیس و نیمروز بطور اوسط الی ۱ کیلوگرام یوریا در فی جریب گندم خویش استفاده نموده اند. همچنان ارقام سروی فوق الذکر نشان می دهد که دهاقین مصاحبه شده به سطح کشور بطور اوسط مقدار ۱۸ کیلوگرام کود (DAP) در مزرعه گندم خویش استفاده نموده اند در حالیکه جهت بدست آوردن حاصل خوب به شکل استندرد این مقدار ۲۵ کیلوگرام می باشد. اما اگر به تفکیک ولایات این رقم را در نظر بگیریم ولایات کاپیسا، کندز، لوگر، هلمند و ارزگان بیشتر از ۲۵ کیلوگرام کود (DAP) در مزرعه گندم خویش استفاده نموده اند.

آفات و امراض:

قسمیکه قبلاً یاد آوری گردید ساحه تحت کشت گندم نسبت به دیگر نباتات بیشتر بوده و در تمام نقاط افغانستان این نبات کشت می گردد. به همین دلیل نبات متذکره بیشتر با آفات و امراض مواجه شده و متضرر می گردد. خشکسالی آفتی است که در عدم موجودیت بارندگی های به موقع اتفاق افتاده و مزارع گندم را در معرض بی آبی قرار داده که باعث کاهش حاصلات آن می گردد. از طرف دیگر سیلاب آفتی است که در اثر وقوع باران های شدید و بی موقع مزارع گندم را تخریب نموده که سبب از بین رفتن حاصلات آن می گردد.

سرخی و سیاه قاق از جمله امراض عمده نبات گندم بوده که همه ساله مزارع این نبات را متضرر ساخته و باعث کاهش حاصل آن می گردد. به اساس نتایج سروی قطع نبات گندم در سال ۱۴۰۰ حدود ۵۵ فیصد مزارع دهاقین مصاحبه شده به سطح کشور به اثر آفات (خشکسالی، سیلاب، ملخ) و امراض (سرخی و سیاه قاق) متاثر گردیده و باعث کاهش حاصلات آنها گردیده است.

از طرف دیگر به اساس گزارشات ادارات زراعت ولایات در سال ۱۴۰۰ مجموعاً حدود ۲۸۳ هزار هکتار مزرعه گندم به اثر خشکسالی و امراض، ۳۵ هزار هکتار به اثر سیلاب و ۲۵۹ هکتار به اثر حمله ملخ کاملاً از بین رفته است. این در حالی است که حدود ۱۹۹ هزار هکتار مزرعه گندم به اثر خشکسالی و امراض، ۴۴ هزار هکتار به اثر سیلاب ها و ۳۶۵۵ هکتار به اثر حمله ملخ قسمی متاثر گردیده و باعث کاهش حاصلات گندم در سال جاری گردیده است.

قابل یاد آورiest که آفات و امراض عمده که در سال ۱۴۰۰ در مزارع گندم به سطح کشور مشاهده گردیده شامل خشکسالی، سیلاب، ملخ، سرخی و سیاه قاق می باشد.

ضمایم

شماره	ولایت	گندم آبی			گندم للمی			مجموع گندم		
		ساحه (هزارهکتار)	حاصل (تن/هکتار)	تولیدات (هزارمتریک تن)	ساحه (هزارهکتار)	حاصل (تن/هکتار)	تولیدات (هزارمتریک تن)	ساحه (هزارهکتار)	حاصل (تن/هکتار)	تولیدات (هزارمتریک تن)
1	فاریاب	36.579	1.2	44.182	83.091	0	0	119.670	0.4	44.182
2	جوزجان	48.721	0.9	44.173	2.739	0.9	2.465	51.460	0.9	46.638
3	سرپل	22.141	2.1	47.387	38.804	0.7	28.318	60.946	1.2	75.705
4	بلخ	53.691	2.8	148.548	36.343	0.7	24.660	90.034	1.9	173.208
5	سمنگان	5.225	1.8	9.553	4.149	0.8	3.114	9.374	1.4	12.667
6	بغلان	54.316	3.3	177.979	43.776	0.8	35.211	98.092	2.2	213.190
7	کندز	118.945	3.0	360.599	31.746	1.0	31.751	150.691	2.6	392.350
8	تخار	62.983	3.4	213.994	95.622	1.0	96.744	158.605	2.0	310.739
9	بدخشان	20.756	1.3	27.230	74.659	0.7	55.228	95.415	0.9	82.458
10	هرات	105.885	3.1	331.480	12.497	0.1	1.524	118.382	2.8	333.004
11	فراه	81.943	1.7	139.622				81.943	1.7	139.622
12	بادغیس	17.403	0.3	5.606	54.181	0.5	24.990	71.585	0.4	30.596
13	غور	36.571	0.8	29.257	1.233	0.4	0.493	37.804	0.8	29.750
14	بامیان	35.286	2.7	94.579	0.253	0.6	0.152	35.539	2.7	94.731
15	کابل	34.376	2.7	93.962	0.026	0.7	0.019	34.402	2.7	93.981
16	پروان	27.167	2.6	69.414	0.396	0.3	0.109	27.563	2.5	69.523
17	پنجشیر	7.017	3.6	25.105	0.127	0.7	0.089	7.144	3.5	25.194
18	کاپیسا	19.130	3.3	62.915	0.083	0.6	0.050	19.213	3.3	62.965
19	لوگر	22.385	2.4	54.092	0.045	0.8	0.036	22.430	2.4	54.128
20	میدان وردک	42.563	2.9	122.733	0.657	0.3	0.198	43.220	2.8	122.931
21	پکتیا	26.297	2.3	59.838	0.071	1.1	0.075	26.368	2.3	59.913
22	پکتیکا	41.968	1.3	52.833	0.109	0.9	0.098	42.077	1.3	52.931
23	خوست	33.298	1.9	64.333	0.035	0.8	0.029	33.333	1.9	64.362
24	غزنی	126.950	1.5	192.376	2.883	0.9	2.653	129.833	1.5	195.029
25	ننګرهار	68.790	2.7	182.314	0.007	0.4	0.003	68.797	2.7	182.316
26	لغمان	16.730	2.7	45.716				16.730	2.7	45.716
27	کنړها	22.541	2.9	64.958				22.541	2.9	64.958
28	نورستان	9.409	2.4	22.582				9.409	2.4	22.582
29	کندهار	115.224	2.3	268.850				115.224	2.3	268.850
30	هلمند	107.902	3.5	377.304	0.109	0	0	108.011	3.5	377.304
31	زابل	41.631	1.7	70.773	0.577	0.9	0.519	42.208	1.7	71.292
32	نیمروز	24.708	0.7	16.304				24.708	0.7	16.304
33	ارزگان	29.857	2.6	77.980	0.153	0.9	0.138	30.010	2.6	78.118
34	دایکندی	43.710	2.5	110.364	0.093	0.6	0.056	43.803	2.5	110.420
مجموع		1,562	2.37	3,709	484	0.64	309	2,047	1.96	4,018

ضمیمه ۱: ساحه، حاصل فی هکتار و تولید گندم آبی و للمی به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰

ولایات	زون ها	نفوس مسکون (هزار نفر)	ساحه گندم آبی (هزاره کتار)	ساحه گندم للمی (هزاره کتار)	تولید مجموعی گندم (هزار تن)	نیازمندی گندم (هزار تن)			مازاد یا کمبود (هزار تن)
						غذا	تخم بنذری	ضایعات	
فاریاب	شمال	1129.53	36.58	83.09	44.18	182.87	15.13	6.63	-160.44
جوزجان		613.48	48.72	2.74	46.64	99.32	8.81	7.00	-68.49
سرپل		632.18	22.14	38.80	75.71	102.35	7.95	11.36	-45.95
بلخ		1543.46	53.69	36.34	173.21	249.89	13.21	25.98	-115.87
سمنگان		438.24	5.23	4.15	12.67	70.95	1.35	1.90	-61.53
مجموع		4357	166	165	352	705	46	53	-452
بغلان	شمال شرق	1033.76	54.32	43.78	213.19	167.37	14.10	31.98	-0.26
کندهار		1160.12	118.95	31.75	392.35	187.82	24.15	58.85	121.52
تخار		1113.17	62.98	95.62	310.74	180.22	21.06	46.61	62.84
بدخشان		1072.79	20.76	74.66	82.46	173.68	11.47	12.37	-115.07
مجموع		4380	257	246	999	709	71	150	69
هرات	غرب	2187.17	105.89	12.50	333.00	354.10	19.84	49.95	-90.89
فراه		573.15	81.94		139.62	92.79	14.34	20.94	11.55
بادغیس		559.30	17.40	54.18	30.60	90.55	8.73	4.59	-73.28
مجموع		3320	205	67	503	537	43	75	-153
غور	غرب	777.88	36.57	1.23	29.75	125.94	6.53	4.46	-107.18
بامیان	مرکزی	504.31	35.29	0.25	94.73	81.65	6.20	14.21	-7.33
مجموع		1282	72	1.5	124	208	13	19	-115
کابل	مرکزی	5385.53	34.38	0.03	93.98	871.92	6.02	14.10	-798.05
پروان		751.04	27.17	0.40	69.52	121.59	4.80	10.43	-67.29
پنجشیر		172.90	7.02	0.13	25.19	27.99	1.24	3.78	-7.82
کاپیسا		496.84	19.13	0.08	62.96	80.44	3.36	9.44	-30.27
لوگر		442.04	22.39	0.05	54.13	71.57	3.92	8.12	-29.48
میدان وردک		671.82	42.56	0.66	122.93	108.77	7.52	18.44	-11.79
مجموع		7920	153	1.3	429	1282	27	64	-945
پکتیا	جنوب	622.83	26.30	0.07	59.91	100.84	4.61	8.99	-54.52
پکتیکا		789.08	41.97	0.11	52.93	127.75	7.36	7.94	-90.12
خوست		647.73	33.30	0.04	64.36	104.87	5.83	9.65	-55.99
غزنی		1386.76	126.95	2.88	195.03	224.52	22.52	29.25	-81.26
مجموع		3446	229	3.1	372	558	40	56	-282
ننګرهار	شرق	1735.53	68.79	0.01	182.32	280.98	12.04	27.35	-138.05
لغمان		502.15	16.73		45.72	81.30	2.93	6.86	-45.37
کنړها		508.22	22.54		64.96	82.28	3.94	9.74	-31.01
نورستان		166.68	9.41		22.58	26.98	1.65	3.39	-9.44
مجموع		2913	117	0.01	316	472	21	47	-224
کندهار	جنوب غرب	1431.88	115.22		268.85	231.82	20.16	40.33	-23.46
هلمند		1472.16	107.90	0.11	377.30	238.34	18.89	56.60	63.47
زابل		391.15	41.63	0.58	71.29	63.33	7.35	10.69	-10.07
نیمروز		186.96	24.71		16.30	30.27	4.32	2.45	-20.73
ارزگان		443.80	29.86	0.15	78.12	71.85	5.24	11.72	-10.69
دایکندي		525.53	43.71	0.09	110.42	85.08	7.66	16.56	1.12
مجموع		4451	363	0.9	922	721	64	138	0
نفوس مسکون		32,069	1,562	484	4,018	5,192	324	603	-2,101
کوچی ها		1,500				243			-243
مجمع کل		33,569	1,562	484	4,018	5,435	324	603	-2,344

ضمیمه ۲: توازن گندم در سال ۱۴۰۰ به تفکیک ولایات

شماره	ولایت	ساحه کاملاً از بین رفته (هکتار)			ساحه قسمأ متاثر شده (هکتار)		
		به اثر امراض و خشکسالی	به اثر سیلاب	به اثر ملخ	به اثر امراض و خشکسالی	به اثر سیلاب	به اثر ملخ
1	فاریاب	0	0	0	0	0	0
2	جوزجان	0	0	0	0	0	0
3	سرپل	0	522	0	0	784	0
4	بلخ	90,000	30,000	0	10,000	40,000	0
5	سمنگان	0	1,860	0	0	690	1,200
6	بغلان	0	0	0	120	15	25
7	کندز	14,000	1,000	5	4,000	800	20
8	تخار	راپور مواصلت نکرده است					
9	بدخشان	38	40	9	45	202	23
10	هرات	260	0	0	0	15	0
11	فراه	41,335	0	0	17,996	0	0
12	بادغیس	56,309	0	0	11,289	0	0
13	غور	0	0	0	0	0	0
14	بامیان	5,000	0	0	58,990	0	1,900
15	کابل	0	0	0	4,070	150	0
16	پروان	0	95	0	1,625	135	94
17	پنجشیر	112	24	22	479	13	45
18	کاپیسا	100	1,305	0	50	500	0
19	لوگر	100	0	0	0	0	0
20	میدان وردک	31,703	300	200	37,526	700	278
21	پکتیا	0	0	0	0	0	0
22	پکتیکا	0	15	0	165	45	0
23	خوست	15	53	0	35	110	30
24	غزنی	4,716	0	0	18,540	0	0
25	ننګرهار	0	0	0	92	0	0
26	لغمان	راپور مواصلت نکرده است					
27	کنرھا	0	310	0	1,000	150	0
28	نورستان	5	25	0	15	50	0
29	کندهار	0	0	0	0	0	0
30	هلمند	راپور مواصلت نکرده است					
31	زابل	راپور مواصلت نکرده است					
32	نیمروز	20,000	0	0	5,000	0	0
33	ارزگان	45	0	0	75	0	0
34	دایکندی	19,026	0	23	28,538	0	40
مجموع		282,764	35,549	259	199,650	44,359	3,655

ضمیمه ۳: ساحات کاملاً و یا قسمأ تخریب شده گندم به تفکیک ولایات در سال ۱۴۰۰